

(F) برخه: د سرمایه ګذاری یا پانګونې

اهمیت او ارزښت

دریم لوست: د قرض یاپور(اعتبار) د منابعو

تشخیص یا تاکنه

اصطلاحات

- Institutional credit هغې قرضي يا پورونه چي له موسساتو يا ادارو څخه اخستل کيري.
- Intermediate-term credit منځنی مودي يا وخت قرضونه.
- Production credit د تولید قرض يا پور.
- Real estate financing غير منقول مالي دليل
- Short-term credit د لندي مودي قرضه يا پور
- Wholesaler's credit د عمدہ پلوروکۍ قرض يا پور
- د ورځانه مصارفو لپاره قرضه يا پور (Consumption credit)

- Collateral تضمین يا وثيقه(ضمانت).
- Consumption smoothing عادی مصارفو لپاره قرض يا پور.
- Co-signer شاهد او تضمین کونکي.
- Credit union مرسته کونکي بانک يا د قرض يا پور ورکونې اتحاديه(ټولنه)
- Defaulting د پيسو په پرداخت کولو کي خند کول.
- Formal credit رسمي قرض يا پور.
- Informal credit غير رسمي قرضه يا پور

د موسسو له ټرضونو یا پورونو څخه په
څه دول سره استفاده صورت نیسي ؟

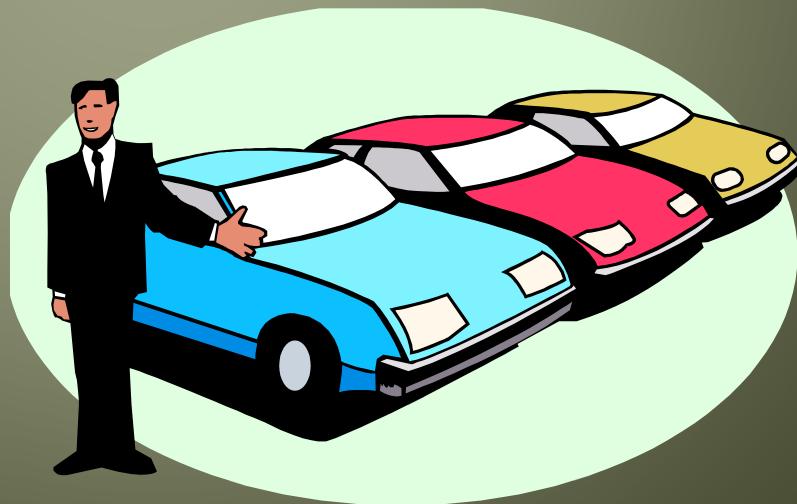
■ نهادی ټرضونه یا پورونه (*Institutional*)، له هغه
ټرضو یا پورونو څخه عبارت دي چي له ټرضه یا
پور ورکونکو موسسو څخه په لاس راخی..

■ د لندي مودي ټرضونه یا پورونه (*Short-term credit*)
— معمولاً په یوکال کي بيرته ورکول کېږي.

■ له دآسي ټرضونو یا پورونو څخه د وړو شیانو د آخستلو
لپاره آستفاده کېږي..

د منځنۍ مودې قرض یا پور (Intermediate-term credit)

- د منځنۍ مودې یا وخت قرضه یا پور (*Intermediate-term credit*)
له هغې قرض یا پور نه عبارت دی چې د یو نه تر پنځه کالو په موده کي
ورکول کېږي .
- له داسي قرضونو یا پورونو څخه د موټرونو په اخستلو کي استفاده کېږي.

Real estate financing

د غیر منقولي شتمني د اخستني په خاطر دلایل

- د غیر منقولي شتمني د اخستني په خاطر دلایل (*Real estate financing*)، له هغه مالونو څخه عبارت دي چې له پنځه کلنو څخه پراخوالی پیداکوي.
- دانوونه وجوهات د ځمکي او کور په اخستلو کي تر استعمال لاندي نیول کېږي.

Collateral ضمانت

- وثیقه یا تضمین(ضمانت) *((Collateral))*، له هغه شتمنی نه عبارت ده چي د قرضي د لاسته راولو په خاطر د گروي په شکل ورکول کېږي.
- په هغه صورت کي چي قرضه پرداخت نه کړل شي، تضمین شاید د قرض د دوپاره لاسته راوندي په خاطر و پلورل شي.

Co-signer

د ضمانت کونکی یا شاهد لاسلیک

- په هغه صورت کي چي د جنس یا شى تضمین شتون ونه لري په دي صورت کي بل شخص چي د ضامن(*cosigner*) په نوم دي د فرضي یا پور په مسؤوليت کي شريکپزې که چيري فرضدار فرض ورنه کړ، نو ضامن د هغې مسؤوليت په غاره لري. چي داسي شخص په نامه د (*Co-signer*) یا ضامن سره پادپرې..

رسمي ټرضه یا پور ورکول څه دی؟

- رسمي ټرضه یا پور ورکول (*Formal credit lending*)، د ټرضو یا پورونو له معاملاتو نه عبارت دي چي د فوانينو په یو سیستم کي داخل عملی کېږي.
- یوه نوعه رسمي ټرضه یا پور له هغه ټرضي نه عبارت ده چي له اتحادي یا ټولنې څخه په لاس راخي دا نوعه ټرضه د مضاربې په اساس(په تاوان او ګټه کي شريک) په لاس راخي داسي مفکوره شتون لري چي ټرضه ورکونکي اتحادي یا ټولنې نه یوازي مالي خدمتونه برابروي ، بلکي د خلکو ونده اخستل هم تقويه او هڅوي.

رسمي ټرضه پا پور ورکول کوم دی؟

■ د ټرضه پا پور ورکونکو شل اتحادي پا ټولنې(مرسته کونکی بانک) په شمالی، جنوبی او شرقی ولايتوںو په مختلفو نقطو کي شتون لري .

■ اکثره ټرضي پا پورونه چي ددي ټولنو پواسطه برابرېږي د زراعت د سکتور او زراعت پوري مربوطو تشبثاتو لپاره وي. ځني ټرضي حمایه کونکي فعالیتونه د تجارت او صنعت په برخه کي هم له خپل ځآن سره لري.

رسمي ټرضه یا پور ورکول کوم دی؟

مرسته کونکي بانکونه یا ټرضه ورکوکي اتحادي یا تولني دوه نوعه خدمتونه عرضه کوي: په حساب کي اچول پس انداز او له محصول نه ډکي ټرضي یا پوروونه (productive loans).

مورد نظر کسان یا اشخاص باید حق العضويت ورکړي ٿرڅو چې ټرضه یا پور ورکونکي اتحادي یا تولني (مرسته کونکي بانک) سره یوځاي شي. البته د حق القضويت اندازه له یوې اتحادي نه بلې اتحادي سره توپير لري.

رسمي ټرضه یا پور ورکول کوم دی؟

❖ د مرسته کونکو بانکونو غږي د سود په عوض د سرمایي یا پانګي په مقابل کي خپل پس انداز، برخی(د کمپنۍ یا بانک برخه) په لاس راوړي. لاسته راونه د برخه لرونکو غرو لپاره له درې نه تر اتو فیصدو پوري په کال کي وي البه دا په نظر کي نیول چې اتحادیه یا ټولنه په څه ډول سره بنه کولی شي چې له اصلی سرمایي نه ګټه په لاس راوړي، د برخو او ټرضي د ورقو جمع کول په څه ډول سره صورت نیسي او عملیاتي مصارف په څه ډول سره کم شوي دي.

رسمي ټرضه یا پور ورکول کوم دی؟

- ددي لپاره چي غري د ټرضي د شرايطو پوري ټرلي وي، پس اعضا یا غري باید په مابین د ۱۸ نه تر ۶۰ کاله عمر ولري او د ولايت دائمي او سيدونکي وي .
- د غريتوب افيسر، فلسفه، د پروگرام جورونکي، شرايط او پراونه د ټرض اخستني د شتونو لرونکو غرو لپاره او احتمالي غرو لپاره تشریح کوي .
- له ټرض يا اخستونکو سره سوالونه يا پونتنې مطرح کېږي چي هغوي له پيسو څه په څه ډول سره استفاده کوي، څه پلان لري، او باید ځني د استخدام فورمي، کاروبار يا مهارت فورمي له ځانه سره ولري..

رسمي ټرضه یا پور ورکول کوم دی؟

❖ په عمومي صورت سره، د ټرضه یا پور موده د ټولو ټرضه یا پور اخستونکو لپاره شپږ میاشتني وي، بیا هم دا موضوع له یوې اتحادي نه بلې اتحادي ته د ټرضه یا پور اندازه او د استفادې کولو نوعه توپیر کوي. ټرضه اخستونکي چې له پور یا ټرضي څخه د تجارت او یا پرچون کاروبار په خاطر ټرضه یا پور په لاس راوړي، داسي فکر کېږي چې دوي د لاسته راوړنې یا عايد جريان په دوامدار شکل سره لري نو په دې بنا هغوي ټوڼع کوي ټرڅو چې اصلې پيسې او سود په میاشتني توګه بېرته ورکړي..

رسمي ټرضه یا پور ورکول کوم دی؟

هغه شمیر ټرضه یا پور اخستونکي چي ټرضه د زراعت او مالداری د کاروبار په خاطر په لاس راوړي، درې میاشتی وخت ورته ورکول کېږي ترڅو چي لوړۍ قسط(installment) خپل تادېه کړئ او باید چي د شپږ میاشتو په موډه کي ټولې خپلې بېرته ورکونې یا باز پرداختونه تکمیل یا بشپږ کړي.

هغه شمیر ټرضه یا پور اخستونکي چي حساب یې ورکړل شوي نه وي (outstanding balance) د هغوي په ټرضو یا پورونو باندي سود وضع کېږي، په دې معنې چي که چېري هر څو مره ژر د پیسو بېرته ورکړه صورت ونیسي نو د هغوي په ګټه تمامېږي.

رسمی ټرضه یا پور ورکول کوم دی؟

- غیر رسمی ټرضي (*Informal credit*) یا پورونه د هغې ټرض له معاملاتو نه عبارت دي چې د دوه دوستانو په منځ کي او هغو کسانو په منځ کي چې اجتماعي یا تولینزې اړیکې ولري، صورت نیسي .
- دا نوعه ټرضي یا پورونه د قوانینو او مقرراتو پوري تړلې نه وي، یعنی داسي ټرضي یا پورونه د یو منظم سیستم له نظارت نه د باندي صورت نیسي.

غیر رسمي ټرضه یا پور ورکول کوم دی؟

- غیر رسمي ټرضي یا پورونه له هغه ټرسو نه عبارت دی چي په غیر رسمي شکل سره او د رسمي سیستم نه د باندي صورت نیسي .
- دا نوعه ټرضي یا پورونه معمولاً د هغه شمیر اشخاصو په منح کي واقع کېږي چي په خپلو کي پېژندګلو ولري او اجتماعي یا تولنيزې اړیکي ولري.

غیر رسمي ټرضه یا پور ورکول کوم دی؟

■ غیر رسمي ټرضي یا پورونه (Informal credit) د ټريه جاتو د اوسيدونکو لپاره په پراخه توګه شتون لري او له داسي ټرسو یا پورونو څخه معمولاً په ساده او تسکيني مصارفو کي استعمال صورت نيسني یا استعمالائي (ددي لپاره چي د ژوندانه معيارونه تنزيل او سقوطونه کري) او یا هم ددي لپاره چي ٿي مشخصي منته راتلي لکه واده کول مری کي ټرض یا پور اخستل کيري.

غیر رسمي ټرضه پا پور ورکول کوم دی؟

- د غیر رسمي ټرضونو پا پورونو بيرته ورکول دير شفافي او روښانه وي ددي لپاره چي د بيرته ورکولو شرایط معمولاً معین او مشخص نه وي.
- غیر رسمي ټرضي پا پورونه هغه وخت بيرته ورکول کېږي چي ټرض پا پور کونکي د بيرته ورکولو توان پیدا کري.

غیر رسمي فرضه یا پور ورکول کوم دی؟

- په غیر رسمي فرضو یا پورونو کي دير کم داسي واقع کېږي چي
فرض کونکي په بيرته ورکولو کي ځنډ یا ڦصور (defaulting) وکري، یا په دي معني سره چي د فرضي یا پور پيسی بيرته ورنه گري .
- او د هغې علت دا دي چي د فرضه ورکونکي او فرضه اخستونکي په منځ کي دوه جانبه اړيکي (reciprocal) شتون لري .
- له شک نه پرته اجتماعي یا تولنيزې اړيکي نسبت مالي معاملاتو ته د دواړو لورو لپاره زيات اهميت یا ارزشت لري، پس زياته برخه په خرج ورکول کېږي ترڅو چي دا اړيکي ګلکي وسائل شے 19

غیر رسمي ټرضه يا پور ورکول کوم دي؟

- ټرض کونکی يا پور اخستونکی هغه وخت بيرته پيسې ورکوي کله چي هغوي د بيرته ورکري توانيي ولري .
- ټرض يا پور ورکونکی دا معذرت او حالت قبلوي، او داسي فکر کوي چي يوه ورځه به هغه هم له داسي ستونزی سره مخامنځ شي چي ورته ضرورت به ولري . .

غیر رسمي ټرضه یا پور ورکول کوم دی؟

- درې نوعه مختلف ټرضونه یا پوروونه چي له دوکاندارانو څخه په لاس رائحي :
 - مصرفی ټرض (*Consumption credit*) یا پور له هغه ټرض نه عبارت دی چي دیو کس پواسطه د ورځانه مصارفو لپاره لکه غذا یا خوراکه او د ضرورت ور موادو لپاره اخستل کيږي .
 - د ټريي اهل په عمومي توګه د ټريي له دوکاندارانو سره د ټرض یا پور اړيکي لري، ټنۍ خلک او کورنۍ په منظم شکل سره له معينو او مشخصو دوکاندارانو څخه ټرض یا پور اخلي.

غیر رسمي فرضه یا پور ورکول کوم دی؟

د عمدہ پلورونکو قرضونه یا پورونه (*Wholesaler's credit*)، له هغه قرضو یا پورونو څخه عبارت دي چي له عمدہ پلورونکو څخه د دوکاندار انو پواسطه په مارکیټ کي د دوکانونو د اکمالاتو لپاره اخستل کېږي.

د قرضونو یا پورونو څخه یو څه برخی(اوګرئي) باید په دوامدره شکل سره ورکول شي ټرڅو په دي توګه زیاتي قرضي یا پورونه په لاس راول شي. کله چي دوکاندار خپل اخستونکي ته قرض یا پور ورکوي، باید دیز مختاط وسی ټرڅو چي د مشتریانو یا اخستونکو او عمدپلورنکو د اوګرئي په منځ کي بیلانس یا اندازه وساتي.

غیر رسمي فرضه یا پور ورکول کوم دی؟

د تولید قرض (*Production credit*)، له هغه قرض یا پور نه عبارت دی چي د زراعينو یا کښت کونکو پواسطه د فري له دوکاندار انو څخه اخستل کيرزي، البته هغه دوکانداران چي لوی دوکان یا عمهه پلورنځی په مارکيت کي ولري، دا قرض یا پور ددي په خاطر اخستل کيرزي ترڅو د زراعت د تولید د عواملو لپاره له هغې څخه استفاده وکړل شي .

په عمومي توګه تقریباً داسي قرضي یا پورونه د زراعتي عواملو (*agricultural inputs*) په خاطر د خاوری د اماده کولو په جريان کي اخستل کيرزي، په داسي حالت کي کښت کونکي زياتو پيسو ته ارتیا یاضرورت لري ترڅو له هغې نه ګټوره استفاده وکړي.

مرور / خلاصه يا لنديز

- هغه قرضي يا پورونه چي له قرضه ورکونکو موسساتو او ادارو خخه په لاس رائي باید په خه ډول سره استعمال شي؟
- رسمي قرض يا پور ورکول خه دي؟
- غير رسمي قرض يا پور ورکول خه دي؟